

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ט.

תורה אור השלם

1. והיו הדברים האלה אשר אמר משה ליהוה על לבבו: בדברים 1 ו 2. ויקרא לו לקו יגר גדולתו ויעקב קרא לו גלעד: בראשית א' מ ויקראו אליו הקרובים בעת ההיא בחוש השלישי הוא חוש סיון בשלושה יעשרים בו ויקרב כל אשר עצה מרדכי אל היהודים ואל האחשדרפנים והפחותו וישיבו המדינות אשר מהדו ועד כוש שבע יעשרים ומאה מדינה מדינה ומדינה בכהבד ועם ועם כלשונו ואל היהודים ככתבם וכלשונם: אסתר ח ט וקצו וקצו היהודים עליהם ועל רועם ועל כל הנפלים עליהם ולא יעבור לדורות נעשה את עני הדינים האלה בכהבד וכוונתם בכל שנה ושנה:

4. ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא וכל הנשים יתנו יקר לעליון למגדול ועד קטן: אסתר א כ
5. בראשית קרא אלהים את השמים ואת הארץ: בראשית א א ויאמר אלהים בשם אדם בצלמנו בראשית י"ד ויהי בראשית השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הדרוש על הארץ: בראשית א כ
7. ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מקל מלאכתו אשר עשה: בראשית ב ב
8. ויברך אותם ויקרא את שמם אדם ביום בראשית ה ב
9. והנה נרדה ונלכה שם שפתם אשר לא ישמע איש שפת רעהו: בראשית יא ז
10. ומתחילת שירת הקרבן לאמר אלהי נתיקח לי עֲדָה וְאֶדְוֶה וְאֶדְוֶה וְאֶדְוֶה: בראשית י"ב ב
11. בסדר אקל בגא נפש בקהלת אל תתן נבדי פי באפס רגני איש וברגעם עקרו שור: בראשית מט ו
12. ויחך משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמור וישב ארצה מצרים ויחך משה את משה האלהים בידו: שמות ד כ
13. ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה ארבע מאות שנה: שמות י"ב מ
14. וישלח את נגרי בני ישראל ויחלו לשלם ליו: פ'רשים: שמות כו ה
15. ואל אציל בני ישראל לא שלח ידו ויחלו את האלהים ויאכלו וישקחו: שמות כו ה

בשלא תורה איבא יגר שהדותא. וקשה אמאי מפסלה דכתיב והלא חלו היה חסר כל חלו " השלש מידות לא מפסיל דכתיב כדלמרינן בגיטין (דף טו.) ספר מורה שחקר יריעה אחת אין קורין בו משמע דווקא יריעה אחת אבל פסוק אחד לא ודחק הקונטרס לומר דגרע טפי כהנהו ככלו ויש לומר דמכשהו לא נכתבו שני חלו ויש לומר דהכא לא נא אלא להשמיענו דהוי טעות וזרין להגיון:

כאן במגילה כאן בשאר ספרים. וקשה דהך זרימא כאן ומתקמא לא כדכין שמעון זן גמליאל ולא כדכין דאי רבין א"כ הוה ליה למימי דממניי מגילה גבי מפילין ומזוחות שאין נכתבין אלא אשורית וכדכין שמעון זן גמליאל לא מתקומא שהרי הוא ממיר אף יונית ואין לומר דהני מיילי יושבין אצל ספרים (ממירי רש"י) יוניתא און דמגילה מודה שזרין אשורית זה אינו דהא דפרק שני (דף י"ח.) אמרי רב ושמואל דלעו יונית ללל שר ומסיק דלמינה אמור כרש"י ומסיק נמי הסם קא משמע לן דאף דמגילה נמי אמרי מלמיהו ועל כרחק זרין לומר שזה הממיר אין סודר דרבין שמעון זן גמליאל קאי כוומיה דרב ושמואל דלקמן אלא סודר ליה דרבין שמעון זן גמליאל לא המיר דמגילה אלא אשורית ומשום דממירי דכו ככתבם וכלשונם ורב ושמואל דקו סירה להו (כשנייה) דרב אשי דכסמוך: **ורב אשי אמר** הווא בשאר ספרים **ורב יהודה** היה. וקשה דהא דפרק כל כתיב (שנת דף קטו:) וסו אמר רב אשי (ב) אין ספרים למגילה אלא השפיר נכתבין בכל און ומגילה זרין אשורית דכספד ודדי אלמא דשאר ספרים לא זרין אשורית וספר דויו ואם כן מנא ליה לרב אשי לומר דר' יהודה מממיר וממירי כולי האי והא לא אשכח הסם שום און דפליג עליה וי"ל דהוה דלכ כתיב (י"ז טו) מימרי לעיני הללה מפני הדליקה דווקא והכי קאמר דשאר ספרים יש להליט אע"ג דנכתבין בכל לשון שהי יש בהן כמה שמות קדושים אצל דמגילה שאין שום און כהנהו אלא להליט אלא אם כן כתובה נכתבה והלא מימרי להכשיר לקרות בהן:

אלהים בראשית. פ"ה שאם כתבו דראשית בראשית היא אומרים דראשית שם הוא ושמי דראשית און וקשה שהרי דראשית אין שם כלל אלא דמחלה ועוד שכתבו לו בלשון יונית דמחלה וי"ל שהיונים היו יודעים שלעולם יש להכיר הנזרה דמחלה ואם כן אלו כתבו דראשית קודם היה אומר דשמי ראשית און והמירה הראשונה היו בורה אחד ואלהים היו השני משום הכי הפכו לו: **ע"פ** נושא אדם. פן יאמר להם וכו' לא היה לו למשה דרכם סוף או חלום: **(ואמר)** **אמאי** בני ישראל. וקשה אמאי לא כתבו לו וישלח את אצילי בני ישראל כדכתיב בסמוך והיו לשון גדולה ויש לומר לפי שלא ראו לסקר ולכך כתבו לו ואמאי לזולה נערי וזמקום אצילי דמשמע לשון גדולה כמו וזו של ים (ז"מ דף כ"א.) ומשמע נמי לשון השפלה כדלמרינן הסם ה האומר נקרא שמה דכל שלל מתי מנזל נעטרו שם (נחמ"ס דף ק"ג.) הלכך

גופן. כתיבה: **לאן** גופן שלנו. ממניתי דקמני בכל לשון שלל שניה את הכתב אלא ששניה את הלשון וזרימא גופן שלהן: **הא** דלמר עד שיכתבו כתבו אשורית: **רבן שמעון זן גמליאל** היה. דפליג ארבעין דממניתי: **אי רבן שמעון זן גמליאל**. אמאי קמי דזרימא עד שיכתבו אשורית: **אלא לא קשיא** רבין: **והו** דכתיב אלה. כתיב דמפילין ומזוחות שכתבו בהן פרושיות של שמע: **בשאר ספרים**. נביאים וכוונתם: **מכלל דמנא קמא**. דממניה. והא מנא קמא שרי בכל לשון: **דכתיב** **אמר**. רבן שמעון זן גמליאל: **סלמי**. מלך ממרים היה: **אלהים בראשית**. את השמים. שלא יאמר דראשית שם הוא ושמי ראשית הן ורלשון בראשית את השני: **אעשה אדם**. שמלך פקרו המינין לומר שמי ראשית הן (דכתיב נעשה אדם בראשית א): **ויכל** **זיוס** **השמי**. שלא יאמר אם כן עשה מלאכה דכתיב דהא כתיב ויכל זיוס השביעי והוא לא יקבל עליו מדרש חכמים שדרשו (נ"ו) שמה בראשית מנוחה והוא גמור: **וכר וקנה** **בראו** **ולא** **כסבו** **בראש**. דמשמע שני גופין בראש כל אחד זכר ונקבה שני פרלופין לך כתבו בראש שקך בראש אדם בשני פרלופים: **דכתיב** **שלא** **יאמר** **על** **אזכרה** **לא** **הקפיד** **דכתיב** **ויחכם** (על שרע הקפיד לפיכך כתבו דקרויה לומר אזכרה בלבו והיא אמרה דקרויה: **ט** **נושא** **בני** **אדם**. דמשמע גמל. שלא יאמר משה רבכם לא היה לו סוף או גמל: **הרגו** **שור**. שלא יאמר לרמנים היו אכזמים שהרי אזכרה מעד עליהם שהם הרגו איש לך כתבו שור שלא היו משויצין דמניין אלא כהמות ולא הקפיד (ב) על הבהמות: **ובשאר** **ארצות**. שלא יאמר שקר כתבו דמורה שהרי קתה מיוודי ממרים היה וכשאר מונה שומי של קתה ושומי של עמם ושומי של משה כולן אין מגיעות ל' מאות שנה כל שכן שהרבה משנות הבנים נבלעין בתוך שנות האבות אלא שמה הכתוב מיום שגזרה גזירת גלות ממרים זין דממרים ומשם עד שנולד יצחק שלשים שנה ומשנולד יצחק עד שילדו ישראל ממרים ארבע מאות שנה לא מהם ששים של יצחק ומאה ו' שמה יעקב כשנולד למרים ושאר מאתים ועשר וכן היתה הגזרה כי גר יהיה ורעך בדרך לא לזרה (בראשית טו) ולא נאמר דממרים אלא בדרך לא להם וכשנולד יצחק היה אזכרה גר בדרך פלשתיים ומאז עד שילדו ממרים נמלא יצחק וזרעו סוף זרעו של אזכרה גרים ושלשים של קודם לכן לא נמנו בנזרה דהא ורעך כתיב: **ואמאי**. לשון חשיבות. אבל נערי לשון קטנות ואמר גרועים שלם שלחם לקבל על שניה: **ואל ואמאי בני ישראל**. בראשית פרשה עמם. ולפי שכתבו זממרינו מחילה חזרו וכתבו כשם הראשון ולא כתבו ולא אצילי בני ישראל:

גליון הש"ס
גמ' וכתבו לו. ע"י יע"ש
ז"ק פ"ד ט"ו ט:

הגהות הב"ה
(א) גמ' דמלמי המלך מאי היא דמלמי משה: (ב) רש"י ד"ה כהנו וכו' ולא הקפיד אלא על הבהמות: (ג) תוס' ד"ה וכו' שני אמר כי תניא הווא וכו' אמר רב אשי דכתיב אין בני ומגילה עד שהא כתובה אשורית על הספר וכו':

הגהות מהר"ב רנשבורג
[א] גמ' מ"ט דכתיב בה ככתבם וכלשונם. ז"ב ז"ל ככתבם ומשום וכו' הפירוש סתם מ"ט וכפיר טורי אכן יעשה: [ב] תוס' ד"ה וכו' אשי וכו' ר' יהודה היה. ז"ב ע"י מנחם דף ל"ג ע"ב חוס' ד"ה עשה כ"י ודוק:

מוסף רש"י
זאטוטי. לשון גדול ידועה בלשון יונו (ב"ס כ"א).

רבינו חננאל
(מ) ממניתי דקמני נכתבין בכל לשון בגופן שלנו (ב). כלומר בנזרות האותיות אשורית ובלשון אחרת ודלתי לשון הקודש. לפיכך מוטבאן את הדברים שהאותיות ככתב אשורי הן. ומתי השניה במסכת ידים בגופן של שאר הלשונות שבאותיות. לפיכך אין מוטבאן את הידיים. והיא פירוקה דרבה אפירכה וסוגיא דשמעתא בפירוקא דרב אשי מלקא (את הידיים). ואקשינן א"ר הכי מאי איריא איבריית שיכתבו תרגום, אפי' עיברית שכתבו עיברית בגופן של שאר הלשונות לא, דקמני עד שיכתבו אשורית על העור בדיו. ומקורן לעולם שתי המשניות הפי' שלנו ומשנה השניה במסכת

ידים ל' שמעון זן גמליאל היא דמזרין בכל הספרים אשורית. ודחינן בספרים. וישנה השניה בידים בתפילין ובמזוזה. ומשמעין דחינן. ואוקמה שיכתבו יונית כו'. ואלו תפילין ומזוזה כתב בהו אבו תפילין אשורית דכתיב בהו המלך, שכנים ע"ב וקונים בע"ב חתים אמר להם כתבו לי תורכם, נתן הקב"ה עצה טובה בליבם והסכימה דעתם לדעת אחת, וכתבו לו אלהים בראשית, אעשה אדם בצלם ובדמות, כו', (א) ע"י עירון ע"ך נפן.

ואם יוני לרבן שמעון זן גמליאל שהוא ממיר, למה שנה עד שיכתבו אשורית בלבו. אלא לא קשיא, ממניתי